

David Gerke muossa con aultas che las seivs han dad esser e co ins po contonscher quei nua ch'il terren ei buc ulivs.

FOTOS SUSI ROTHMUND

David Gerke, il president dalla grupp «Luf Svizra» ha declarau als participonts ed allas participontas dil cuors sin tgei ch'igl ei tut da mirar durant far seiv.

«Far e paterlar pli pauc»

Ils emprems «pasturs voluntaris» ein vegni scolai a Segnas

SUSI ROTHMUND/FMR

■ **Gidar ils purs e pasturs da schurmegiar las muntaneras dil luf ei la finamira dils «pasturs voluntaris». 75 persunas ein s'anunziadas e l'emprema grupp da 17 voluntaris e voluntaris ei vegnida scolada dil venderdis entochen sonda a Segnas.** Igl ei in'acziun communabla dil WWF Grischun e dalla Pro Natura Grischun. Il responsabel per quella ei *Patrizio Decurtins* dalla Pro Natura Grischun ed el ei perschuadius che la protecciun dalla muntanera ei a liunga vesta la suletta mesira che funcziuna. «Nus havessen buca spitgau che tontas persunas s'annunziavan. Quei fa secapescha plascher», di *Patrizio Decurtins* ed aschunta ch'ei organiseschian uonn treis cuors per scolar

voluntaris e voluntaris enstagl da dus sco previu.

Pauc interess dils purs

Meins interess dils «pasturs voluntaris» paran ils purs d'haver. Tenor *Patrizio Decurtins* giavischian entochen ussa numnadamein sulet sis purs agid da voluntaris e voluntaris. Sa tgei motiv che quei ha? «Nies project ei forsa aunc memia pauc enconuschents. Nus sperein secapescha ch'ei detti aunc dapli interessents. Sil pli tard cu la sesiun d'alp entscheiva pudess nies agid esser d'engrau», aschia il responsabel dil project. Sco el ha observau la fin d'jamna a Segnas ein las voluntaris ed ils voluntaris stai fertg interessai, motivai ed engaschai. Per l'instrucziun seigi ei reussiu d'engaschar mussaders zun cumpetents sco per exempel ils purs

Armin Manetsch da Mumpé Medel e *Marcus Berther* da Segnas ni *Ladina Berarth* cun ses dus tgauns da protecciun. Instrui ein ils voluntaris era vegni da *David Gerke*, il president dalla grupp «Luf Svizra» che ha saviu discuerer ord pliras vestas. El ei numnadamein era pur da nuorsas, catschadur e staus biars onns ad alp. Plinavon era da *Bruno Zähler*, igl incumbensu per la protecciun da muntaneras dils cantuns Turgit e Schwyz.

Gidonters flexibels

Sco *Sibylle Sommerer* ein biars dils gidonters ualti flexibels e vulan s'engaschar cu ei drova els. La dunna da Winterthur ha in'atgna fatschenta e sa parter en sias vacanzas sco ella vul. Sco pastura voluntaria eis ella s'anunziada per s'occupar pli intensivamein culla tematica dil luf e dal-

la protecciun da muntaneras. «Jeu sun stada encunter la nova lescha da catscha e perquei less jeu ussa s'occupar pli intensivamein culla tematica», ha *Sibylle Sommerer* declarau sin damonda dalla FMR. «Far e paterlar pli pauc» – seigi sia devisa en quella causa. Ella s'occupi bugen intensivamein da certas tematicas per saver da tgei ch'ei vegni discuerri, aschia seigi ella era gia s'engaschada sco voluntaria en in camp da fugitivs en Grezia. A Segnas hagien ei propi saviu discuerer cun differentas persunas aschia ch'ei hagi dau massa informaziun e differentas perspectives pertucond il luf sco tema zun controvers en Svizra. «Mintgin ha in tec raschun cun quei ch'el di», ha ella constatata. «Ussa sun jeu propi motivada da s'engaschar per la protecciun da muntaneras», di *Sibylle Sommerer* che ha schau

plascher da far caussas sco catschar nuorsas, segar e far seiv.

Collaborar

«Il luf ei in tema che polarisescha, mo tuttina eis ei da colaborar», di *Marcus Berther* da Segnas. A caschun dils cuors dalla fin d'jamna hagien persunas che seigien plitost silla vart dil luf viu, tgei lavur e tgei resca ch'els purs hagien, quei seigi bien. El posseda ina gronda muntanera da nuorsas ed ei in dils pauc purs che han mussau interess pils «pasturs voluntaris». A Segnas ha el gidau ils organisaturs d'instruir ils voluntaris e constatata: «Ella grupp che nus havein giu oz ha ei enzacontas persunas che nus savessen duvrar bein si d'alp.» Ina dunna cun experienscha d'ir ad alp savessien ei perfin clamar, sch'in pastur se-fagessi mal ni massi culla brocca.

Dus milliuns ad onn

La carta da hosps da Sedrun-Mustér Turissem ha dau da discutir

■ **(cdm/rtr/fmr/sr) Ils parlaments dallas vischnauncas da Tujetsch e Mustér han decidiu il venderdis da dar el futur dus milliuns francs ad onn a Sedrun-Mustér Turissem.** Quei han omisidus parlaments decidiu unanim a caschun d'ina sesida communabla. Ina sesida che duei esser in signal pil futur e cuagl intent da mussar unitad. Perquei han las vischnauncas era envidau *Simona Barmettler*, la directura da Sedrun-Mustér Turissem (SDT) e *Raphael Krucker*, il CEO dalla Andermatt Swiss Alps (ASA). Ei han lu era presentau las puschidas e declarau ils arguments dallas pendicularas. Budgetau pil 2021 eran 1,7 milliuns francs, aschia ch'els dus milliuns francs concedi muntan in pulit augment. Quei augment ei staus necessaris per saver segirar ils cuosts annuals ordinari e la puschida corrispundenta pils hosps (carta da hosps).

Senza viafier

Tenor il communicau che las vischnauncas han fatg als mieds da massa, duei la carta da hosps custar el futur 625 000 francs ad onn. Ella carta ein puschidas dalla Viafier Matterhorn-Gottard buc cumpridas. Entochen il 2023 survegnan las pendicularas da Sedrun-Andermatt e Mustér ina contribuziun annuala da 485 000 francs per lur puschidas. Aschia ei la puschida per la carta garantida entochen il 2023. Integraus ella puschida dallas pendicularas ei igl access liber per tut ils hosps naven dall'emprema pernot-

taziun – e per ils possessurs d'habitaziuns secundaras ina carta da siat dis en fila enstagl da repartiun sin l'entira stad.

Siat dis en fila

Tenor ils cussegls da vischnaunca ei la debatta stada marcada primarment da votums da malcontentientscha enviars la puschida includida ella carta da hosps pils proprietaris da secundas habitaziuns. Aschia san quels pigl onn 2021 e suandonts far diever gratuitamein dallas pendicularas dad Andermatt entochen Mustér mo pli duront siat dis in suenter l'auter enstagl dall'entira stad. Ils partenaris presents, CEO dalla ASA *Raphael Krucker* e directura *Simona Barmettler* da SDT, han ensem cullas

suprastonzas communalas signalisau e sincerau clarament ch'ins hagi ussa – grazia alla garanzia da segirtad – il ruas e la peda d'elaborar in niev model dalla carta da hosps ch'ei orientaus al futur. Quei niev model dalla carta da hosps duei era surluvrar la puschida momentana dils proprietaris da secundas habitaziuns. Entochen che quei model ei madirs han ils cussegliers, cun la decisiun unanim da contribuir ils mieds finanzialis necessaris, scaffiu la basa per ina segirtad da planisaziun maximala per tut ils partenaris e pils purtaders da prestaziun. Tenor *Krucker* vegness l'integratiun dalla medema puschida per tut ils hosps ella carta silmeins 200 000 francs pli cara ch'entochen dacheu.

Ils parlaments dallas vischnauncas da Tujetsch e Mustér ein seradunai il venderdis per ina sesida communabla el Center Fontauna a Mustér.

FOTO MAD

Siat dis per indigens

Ina da las puschidas novas ei la carta per indigens. Quella possibilitescha a tuttas habitontas ed a tuts habitonts dallas duas vischnauncas da nezegiar las puschidas dallas pendicularas da Mustér e Sedrun-Andermatt per siat dis. Quella carta d'indigens vegn denton buc finan-

ziata cun daners da turissem. Ella seigi ina puschida supplementara sper la carta da hosps e quasi in regal dallas pendicularas alla populaziun indigena. Quei han ils dus presidents communalas *Martin Cavegn* da Tujetsch e *René Epp* da Mustér sincerau alla sesida communabla.

«Duas categorias da hosps va buc»

Las Cuminonzas d'interess dils possessurs e dallas possessuras da secundas habitaziuns a Mustér e Sedrun combatan vinavon per ina carta da hosps pli fiera. Sco *Vreni Müller-Hemmi*, la presidenta dall'Uniu IG Tujetsch, ha declarau sin damonda dalla FMR, disturba il fatg che la puschida dallas pendicularas ei limitada per els sin siat dis en fila. Per auters hosps detti ei buc ina tala limita. Els sesentien discriminai en cumparegliaziun culs auters hosps da vacanzas e hagien gia avon la seduta dils cussegls da vischnaunca critica quei en ina posiziun communabla (LQ ha rapportau ils 18 da matg 2021). Vid lur critica ha la sesida communabla dils parlaments da Tujetsch e Mustér denton midau nuot. Tuttina lessien ils possessurs da secundas habitaziuns tscher-

car il dialog cullas duas vischnauncas e tematisar la segirtad giuridica. Sin lur remarcs pertucond ils dretgs stipulai ellas leschas seigien numnadamein era ils dus parlaments buca propi entrai. Sche las suprazionas acceptien la finfinala la segirtad giuridica sappi il contract cullas pendicularas buca vegnir mess ella pratica. Stetti ei denton sco entochen ussa, vegnien las Cuminonzas d'interess dils possessurs e dallas possessuras da secundas habitaziuna a stuer ir la via da dretg. «Nus lein nuot dapli e nuot dameins che segirtad da dretg», ha *Vreni Müller-Hemmi* declarau alla FMR. Quei munti che las leschas existentas communalas e cantunalas stoppien vegnir pridas serius. En quellas leschas vegnien ils hosps da vacanzas buca dividi en duas categorias.